

això hi hagi res d'euskèric.

Sicló, V. *sèquia Sicojanta* (III, 1017a56-59), ultra aquest cpt. del gr. *σύκον* 'figa', n'hi ha els derivats savis *sicosi* [1868, *SLitCosta*] i *sicom* i el cpt. *sicòmor*, gr. *συκόμορον* (anomenat així per semblances amb la figuera i la morera, *μόρον*), del qual han tingut curs variants alterades *sicomór* (JMarc, *DOrt*), *sicamori* [Lab.], i *xuclamoro* (que no és sols de Men, *AlcM*: veg. s v. *CICLAMOR*, *DECH*, i cf. Gili, *RFE* vi, 184; Moll, *Supl*, 3158); abans *sucamor* «non portet paternostres, nisi tantummodo de os vel de *suchamor*, sive aliqua commixtione, scilicet quod non sit eburneum» a 1315; «paternostres --- de *sucamors*» a. 1390 (*InuLC*)

Sicotri, V. *sèver Scret*, *secret*, *secret*, V. *secret* (CERN-DRE) *Sicseri*, mot hebreu *Sicutera*, V. *si Sidecanses*, V. *si i caure Sidecar* es va usar altre temps per a les motocicletes combinades amb un seient lateral, < angl. *side-car*, pron. *saidcar Sidecàs*, V. *si i cas* (CAURE)

SIDERAL, pres del ll. *sīdērālus* id., derivat de *sīdus*, *sīdēris*, 'constel·lació', 'estel'. □ 1ª doc: Lab. 1840

«El pagès, empunyant l'arada antiga, / va capgirant fins els darrers rostolls / --- / la pompa de les noves primaveres / com trigarà, com trigarà a tornar! / Prò tornarà, i --- corones de vidielles / coronaran d'una alba els nostres fronts, / i un sol adolescent pujarà enlaire, / cap amunt, per la volta *sideral*, / i estendrà apassionat damunt la terra / la roentor del seu mantell nupcial», Coromines, 1915 (O. C., 1392).

ALTRES DERIVATS de *sīdus*: *Sideració* [Lab. 1840, p. 1037]. *Sideri* [-éreo, 1868, *SLitCosta*]. *Siderisme* [id.].

Considerar, pres del ll. *consīdērāre* 'examinar atentament', 'contemplar', derivat de *sīdus*, *-eris*, amb al·lusió a coses celestes, en un sentit en què pogué intervenir la idea de contemplació divina, i probablement també la d'examinar els astres per fer averanys'. Ja en Llull: «*considerà* molt fortment en les paraules que l'juglar dehia»; «dementre que Blanquerna *considerava* en fortitudo e nobilitat de coratge ---, entès con Déus desemparava molts pecadors, per ço que fossen ocasió con hòmens justs ne poguessen multiplicar lurs virtuts», *Blanq.* (*NCl*, II, 134.28; I, 260.15). Encara que cultisme, i d'ús molt limitat, a causa del seu concurrent popular *consirar* va anar guanyant terreny a mesura que aquest s'antiquava, i des del S. xv el veiem entrar ja en la llengua comuna: «*considera* adones bé ---», JnEsteve, *LiEleg*, 1472, d-3-r^o2; i no gaire després penetrava en l'ús popular, almenys el líric: «los que m voleu bé de cor / y *considerau* ma vida / quanta pena he sofrida / ---» a 1625, MilàF, O. C. vi, 191. En els lèxics, ja en Busa-N. i *DTO* 1647.

Consideració [R. Llull]: «un scrivà en aràbic --- nudrit en la terra d'Ultramars --- dix que los sserayns preycaven de devoció e de *consideracions* en la glòria

de paraís --- e per açò avien devoció ---» (*Blanq*, *NCl* II, 241.7); «devoció e *consideració*» (id., 141.19); Busa-N. *Considerable* [Lacav.]. *Considerador* [Belv.]; *considerat* [Busa-N. 1647, *DTO*]; *consideradament* [Busa-N.]; *considerant*; *considerança*; *desconsiderat*, *desconsideració* [Lab.], *desconsiderar* *Reconsiderar*; *reconsideració*.

Desiderar, pres del llatí *desiderare*, 'desitjar', junt amb els seus derivats *desiderós*, *desiderable*, *-derabilitat*, ben poc o gens s'han usat en català, fora del llatanisme broix *un desideratum* [*DOrt*. 1917] i el seu plural *els desiderata* (o *uns d.*), però és ridícul usar-lo com si fos un singular *una desiderata* (incultura vergonyosa de gent presumida).

Per via hereditària *consīdērāre* va passar al català en les formes *consirar* i *consurur*, totes dues des dels orígens literaris, si bé és versemblant que aquella fos amb influència occitana, veg. *LleuresC* (188): «con *consir* la error, viltat, sutzetat del món --- semblant m'és que Déus no sia al món», «l'Orifan --- *consirà* logament en lo dampnatge qui podia venir a ell e a sos companys per la elecció del rey e per sos consellers ---», Llull (*Merav*, I, 68; I, 98), veg. més cites en *AlcM* i *DAG*; evolució que coincideix amb el resultat en oc. ant. i port. ant. («*consirando* os sobreditos em como os costumes dos gentios --- se usavam», Lisboa 1385), «oh cidra, *considra*, oh cidra», cobla pop, port, veg. C. Michaelis (*ZRPb* xix, pp. 33 i 35, tir. a p). *Co(n)sir*

D'altra banda també hi hagué la forma més estrictament catalana *consurur*, que en el verb és sobretot de Llull: «creyats, si 'n res vos vol temptar, / que l món pusca eternal estar, / e si-u fa, anatz *consurar* / ço que vos en haurem mostrat», *Medicina de Pecat* (iv, § 4, v. 185, O. Rim., p. 507), i més cites de la forma en *-u-* en els derivats, infra, i en *AlcM*.

DERIV.: *Consirer* 'preocupació', amb l'oc. ant. *consirier*, *considier*: «en gran *consirer* foren lo Ors e l Leupart e la Onça, con oïren que Na Renart fos del concell del Rey (*Merav*, *NCl*, II, 95; *Blanq*, infra, II, 187.27).

Consuirós i *consirós*, que és la forma que després va restar, però tant Desclot com Llull vacil·laren entre les dues, i les admeteren una i altra: «—Prec-vos que m digats per què estats *çonsirós* —Sényer --- si vós sabíets la raó, ja no us maravelariets de mi con són *conciurós* ne feló ---», Desclot, § 7, *NCl*, (II, 48.7, 10); «Lo cardenal demanà al jueu per què anava tant trist ni tan *consirós*. --- en un greu pensament són entrat --- e lo jueu li dix son *considerar* segons estes paraules ---», *Blanq*, II, 187.19. Però molt sovint amb *-u-*: «Molt se meravellà Fèlix del pastor que no li deya alcuna cosa, ni per què lo pastor stave axí *consuirós* —Bell amic —dix Fèlix— vós per què stats axí *consuirós* Ne què és açò en què *consirats*?», «un cranc se meravellà del agró que no pescava enaxí com pescar solia, e demanà al agró per què stava enaxí *conciurós*», *Merav*, *NCl*, I, 152; II, 111, i de nou 155. I no era una forma solament lulliana. «Sol vendrà savi y joyós: / de luy no sies *consuirós*» en el *Llibre de geomància*